

**INFORMATIVNO
PRAVNI CENTAR**

PRAVO NA BESPLATNU PRAVNU POMOĆ

Sustav besplatne pravne pomoći
u Republici Hrvatskoj

Slavonski Brod, 2023.

Impresum

Urednica: Nataša Kovačević

Autorica: Anja Ostopanji

Izdaje:

Informativno pravni centar

Sjedište: Juraja Dobrile 34, Slavonski Brod

Tel./Fax.: 035/448-533; 035/449-715

Ured Nova Gradiška: M. A. Relkovića 3

Tel.: 099/285-0013

e-mail: info@ipc.com.hr

web: ipc.com.hr

Tisak: Tiskara Gavran, Slavonski Brod

**INFORMATIVNO
PRAVNI CENTAR**

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa i
uprave

Brošura je nastala u okviru projekta „Pravna pomoć građanima u Zapadnoj Slavoniji”.
„Ovaj je dokument izrađen uz financijsku podršku Ministarstva pravosuđa i uprave.
Sadržaj ovog dokumenta u isključivoj je odgovornosti Informativno pravnog centra i ni
pod kojim se uvjetima ne može smatrati kao odraz stajališta
Ministarstva pravosuđa i uprave.”

Sadržaj

Uvod	4
Zakonodavni okvir sustava besplatne pravne pomoći u RH	5
Tko ima pravo na besplatnu pravnu pomoć?	6
Primarna pravna pomoć	7
Sekundarna pravna pomoć	8
Pokretanje postupka za ostvarivanje besplatne pravne pomoći	9
Uvjeti za odobravanje besplatne pravne pomoći	10
Rješenje i dodjela odvjetnika	13
Besplatna pravna pomoć u prekograničnim sporovima	14

Uvod

Informativno pravni centar (IPC) je organizacija civilnog društva utemeljena radi promocije i zaštite ljudskih prava, poticanja aktivnog građanstva i razvoja civilnog društva. IPC je registriran 2002. godine, a nastao je transformacijom Pravnog Centra američke humanitarne organizacije International Rescue Committee koji je započeo s radom u Slavonskom Brodu 1998. godine. **IPC je ovlašteni pružatelj besplatne pravne pomoći od strane Ministarstva pravosuđa i uprave od donošenja prvog Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u RH 2009. godine.**

Ova brošura nastala je kao dio projekta „**Pravna pomoć građanima u Zapadnoj Slavoniji**“ financiranog od strane Ministarstva pravosuđa i uprave. Svrha brošure je podizanje svijesti o važnosti korištenja sustava besplatne pravne pomoći kao važnog instrumenta zaštite prava socijalno i ekonomski najranjivijih skupina društva.

Pri ostvarivanju svojih prava, građani se često suočavaju s različitim preprekama koje mogu biti zbunjujuće i financijski iscrpljujuće. U tim slučajevima, građani bez adekvatne pravne pomoći nerijetko ostaju nezadovoljni i ne ostvare prava koja smatraju da im pripadaju. Upravo iz tog razloga, besplatna pravna pomoć važan je alat ostvarenja pristupa pravosuđu i drugim javnopravnim tijelima, jednome od temeljnih ljudskih i ustavnih prava.

Sustav besplatne pravne pomoći uspostavljen je u svim državama članicama Europske unije, no nacionalna zakonodavstva država članica razlikuju se u pogledu opsega pravne pomoći koja se pruža korisnicima i uvjetima korištenja. Ipak, sve države članice nastoje omogućiti socijalno i ekonomski ugroženoj kategoriji građana osiguravanje stručne pravne pomoći s ciljem djelotvornog ostvarenja pravne zaštite te pristupa sudu i drugim javnopravnim tijelima pod jednakim uvjetima.

I u Republici Hrvatskoj uspostavljen je pravni okvir koji je stvorio potrebne preduvjete hrvatskim građanima za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć. Shodno tome, u brošuri su prikazane osnovne informacije o sustavu besplatne pravne pomoći u Republici Hrvatskoj.

Zakonodavni okvir sustava besplatne pravne pomoći u RH

Pravo na besplatnu pravnu pomoć zajamčeno je Ustavom Republike Hrvatske¹ i Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći² (u daljnjem tekstu: ZBPP). Do donošenja ZBPP-a, pružanje besplatne pravne pomoći građanima bilo je uređeno različitim propisima. Stupanjem na snagu prvog ZBPP 2009. godine hrvatsko zakonodavstvo je usklađeno s pravnom stečevinom EU te je uspostavljen sustav besplatne pravne pomoći građanima slabijeg imovinskog statusa.

ZBPP-om se uređuje svrha, korisnici i vrste pravne pomoći, pružatelji pravne pomoći, uvjeti i postupak za ostvarivanje pravne pomoći, prekogranično ostvarivanje pravne pomoći, financiranje pravne pomoći i nadzor nad provedbom ZBPP-a.

Svrha besplatne pravne pomoći u smislu ZBPP-a je ostvarenje jednakosti svih pred zakonom, osiguranje građanima Republike Hrvatske i drugim osobama u skladu s odredbama toga Zakona djelotvorno ostvarenje pravne zaštite te pristup sudu i drugim javnopravnim tijelima pod jednakim uvjetima. ZBPP sustav pravne pomoći uređuje na način koji pridonosi učinkovitoj pravnoj zaštiti socijalno i ekonomski najpotrebitijih građana.

Osim ZBPP-a, zakonodavni okvir čine i: Uredba o vrijednosti iznosa za utvrđivanje naknade za pružanje sekundarne pravne pomoći za 2022. godinu³; Pravilnik o obrascu zahtjeva i rješenja o odobravanju sekundarne pravne pomoći⁴; Pravilnik o načinu vođenja registra pružatelja primarne pravne pomoći⁵; Pravilnik o kriterijima za vrednovanje projekata udruga ovlaštenih za pružanje primarne pravne pomoći i pravnih klinika te o načinu izvještavanja o postupcima za ostvarivanje pravne pomoći⁶.

1) Ustav Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14)

2) Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 143/13, 98/19)

3) Uredba o vrijednosti iznosa za utvrđivanje naknade za pružanje sekundarne pravne pomoći za 2022. godinu (NN, 726/22)

4) Pravilnik o obrascu zahtjeva i rješenja o odobravanju sekundarne pravne pomoći (NN, 80/20)

5) Pravilnik o načinu vođenja registra pružatelja primarne pravne pomoći (NN, 64/14., 80/20)

6) Pravilnik o kriterijima za vrednovanje projekata udruga ovlaštenih za pružanje primarne pravne pomoći i pravnih klinika te o načinu izvještavanja o postupcima za ostvarivanje pravne pomoći (NN 64/14.)

Tko ima pravo na besplatnu pravnu pomoć?

Korisnik besplatne pravne pomoći možete biti ako ste:

- hrvatski državljanin,
- dijete koje nema hrvatsko državljanstvo i zatečeno je u Republici Hrvatskoj bez pratnje odrasle osobe odgovorne prema zakonu,
- stranac na privremenom boravku pod uvjetom uzajamnosti ili stranac na stalnom boravku,
- stranac pod privremenom zaštitom,
- stranac koji nezakonito boravi i stranac na kratkotrajnom boravku u postupcima donošenja rješenja o protjerivanju ili rješenja o povratku,
- tražitelj azila, azilant, stranac pod supsidijarnom zaštitom te članovi vaše obitelji koji zakonito borave u Republici Hrvatskoj, u postupcima u kojima pravna pomoć nije osigurana posebnim zakonom.

Primarna pravna pomoć

Vrste pravne pomoći su primarna pravna pomoć i sekundarna pravna pomoć.

Primarna pravna pomoć obuhvaća:

- opću pravnu informaciju (opće i načelne upute o pravnom uređenju pojedinog područja),
- pravni savjet (cjelovita uputa o načinu i mogućnostima rješavanja ostvarenja i/ili zaštite određenog prava korisnika),
- pravnu pomoć u sastavljanju podnesaka pred javnopravnim tijelima, Europskim sudom za ljudska prava i međunarodnim organizacijama,
- zastupanje u postupcima pred javnopravnim tijelima,
- pravnu pomoć u izvansudskom mirnom rješavanju sporova.
- Primarnu pravnu pomoć pružaju ovlaštene udruge i pravne klinike, upravna tijela županija te Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba.

Sekundarna pravna pomoć

Sekundarna pravna pomoć obuhvaća:

- pravni savjet,
- sastavljanje podnesaka u postupku zaštite prava radnika pred poslodavcem,
- sastavljanje podnesaka u sudskim postupcima,
- zastupanje u sudskim postupcima,
- pravnu pomoć u mirnom rješenju spora,

Sekundarnu pravnu pomoć pružaju odvjetnici.

Sekundarna pravna pomoć obuhvaća i:

- oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka,
- oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi.

Pokretanje postupka za ostvarivanje besplatne pravne pomoći

Postupak za ostvarivanje primarne pravne pomoći pokrećete izravnim obraćanjem pružatelju primarne pravne pomoći - ovlaštenoj udruzi, pravnoj klinici, upravnom tijelu županije ili Gradskom uredu za opću upravu Grada Zagreba te nije potrebno ispuniti poseban obrazac zahtjeva.

Postupak za odobravanje sekundarne pravne pomoći pokrećete podnošenjem zahtjeva za odobravanje sekundarne pravne pomoći, na propisanom obrascu, nadležnom upravnom tijelu županije na području čije teritorijalne nadležnosti imate prebivalište ili boravište, odnosno Gradskom uredu za opću upravu Grada Zagreba.

Obrazac zahtjeva za odobravanje sekundarne pravne pomoći možete preuzeti iz rubrike Dokumenti na stranici e- Građani, rubrika „Katalog informacija“ ► „Pravna država i sigurnost“ ► „Pravna zaštita“ ► „Besplatna pravna pomoć“ ili ga dobiti pri upravnim tijelima županija i Gradskom uredu za opću upravu Grada Zagreba.

Uz zahtjev morate priložiti:

- svoju pisanu suglasnost i
- pisanu suglasnost članova vašeg kućanstva o dopuštenju uvida u sve podatke o ukupnim prihodima i imovini, kojom potvrđujete da su podaci koje ste dali točni i potpuni.

Suglasnost o dopuštenju uvida u sve podatke o ukupnim prihodima i imovini ne podnose članovi vašeg kućanstva koji sudjeluju u postupku kao vaši protivnici ili je njihov interes u suprotnosti s vašim interesom.

Uvjeti za odobravanje besplatne pravne pomoći

Primarnu pravnu pomoć možete ostvariti pod sljedećim uvjetima:

- ako sami ne raspolazete dovoljnim znanjem i sposobnošću da ostvarite svoje pravo,
- ako vam pravna pomoć nije osigurana na temelju posebnih propisa,
- ako podneseni zahtjev nije očito neosnovan,
- ako su vaše materijalne prilike takve da bi plaćanje stručne pravne pomoći moglo ugroziti vaše uzdržavanje i uzdržavanje članova vašeg kućanstva.

Sekundarnu pravnu pomoć možete ostvariti pod sljedećim uvjetima:

- ako se radi o složenijem postupku,
- ako nemate sposobnosti sami se zastupati,
- ako su vaše materijalne prilike takve da bi plaćanje potrebne stručne pravne pomoći moglo ugroziti vaše uzdržavanje i uzdržavanje članova vašeg kućanstva, u skladu s posebnim pretpostavkama koje se odnose na imovno stanje podnositelja zahtjeva,
- ako se ne radi o obijesnom parničanju,
- ako u posljednjih šest mjeseci od dana podnošenja zahtjeva nije odbijen vaš zahtjev zbog namjernog davanja netočnih podataka,

- ako vam nije osigurana pravna pomoć na temelju posebnih propisa.

S obzirom na vrstu postupka, sekundarnu pravnu pomoć možete ostvariti u sljedećim postupcima:

- u svezi sa stvarnim pravima, osim zemljišnoknjižnih postupaka,

- iz radnih odnosa,

- iz obiteljskih odnosa, osim u postupcima sporazumnog razvoda braka u kojima bračni drugovi nemaju maloljetnu zajedničku ili posvojenu djecu ili djecu nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb nakon punoljetnosti,

- ovršnim postupcima i postupcima osiguranja kada je riječ o prisilnom ostvarenju ili osiguranju tražbine koja proizlazi iz postupka za koji se prema odredbama ZBPP-a može odobriti pravna pomoć,

- mirnog rješenja spora,

- iznimno, u svim ostalim upravnim i građanskim sudskim postupcima kada takva potreba proizlazi iz vaših konkretnih životnih okolnosti i okolnosti članova vašeg kućanstva, a u skladu s temeljnom svrhom ZBPP-a.

Sekundarna pravna pomoć može se odobriti ako vaše imovno stanje odgovara sljedećim uvjetima:

- da vaši ukupni prihodi i prihodi članova vašeg kućanstva mjesečno ne prelaze po članu kućanstva iznos proračunske osnovice (441,44 eura)

- da ukupna vrijednost imovine u vašem vlasništvu i vlasništvu članova vašeg kućanstva ne prelazi iznos od 60 proračunskih osnovica (26.486,16 eura).

Pri utvrđivanju imovnog stanja ne uzima se u obzir ukupni prihodi i imovina počinitelja nasilja u obitelji ako je podnositelj zahtjeva žrtva toga nasilja, ukupni prihodi i imovina članova kućanstva koji sudjeluju u postupku kao protivnici podnositelja zahtjeva ili je njihov interes u suprotnosti s interesom podnositelja zahtjeva, dio nekretnine u kojoj živi podnositelj zahtjeva nužan za ostvarenje osnovnih životnih potreba podnositelja zahtjeva i članova kućanstva, ako je u njegovom vlasništvu ili u vlasništvu članova kućanstva, te pojedine vrste prihoda (npr. dječji doplati i dr.).

Sekundarna pravna pomoć odobrit će vam se i ako nisu ispunjeni uvjeti koji se odnose na vaše imovno stanje, ako iz objektivnih razloga ne možete raspolagati ukupnim prihodima i imovinom i ako dio ukupnih prihoda i imovine kojim možete raspolagati ne prelazi propisane iznose.

Pojedinim podnositeljima zahtjeva sekundarna pravna pomoć se odobrava bez utvrđivanja imovnog stanja:

- djetetu u postupku radi ostvarivanja prava na uzdržavanje,
- žrtvi kaznenog djela nasilja u postupku radi ostvarivanja prava na naknadu štete koja je počinjenjem kaznenog djela prouzročena,
- osobi koja je korisnik pomoći za uzdržavanje u skladu s posebnim propisima kojima je uređeno ostvarivanje prava iz sustava socijalne skrbi,
- osobi koja je korisnik prava na opskrbninu prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Rješenje i dodjela odvjetnika

Upravno tijelo županije, odnosno Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba, dužno je odlučiti o vašem zahtjevu u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.

Ako ispunjavate uvjete za ostvarivanje prava na sekundarnu pravnu pomoć, korištenje će vam se odobriti donošenjem rješenja. U rješenju se određuje i odvjetnik koji će vam pružiti pravnu pomoć.

Odobranje sekundarne pravne pomoći odnosi se na potpuno ili djelomično osiguravanje plaćanja troškova pravne pomoći ovisno o visini vaših prihoda i prihoda članova vašeg kućanstva. Naime, predviđena je mogućnost da kao korisnik pravne pomoći, zavisno od svojih materijalnih prilika, sudjelujete u troškovima postupka u određenom postotku.

Protiv rješenja kojim je odlučeno o zahtjevu za odobranje korištenja sekundarne pravne pomoći možete izjaviti žalbu u roku od 15 dana od dana dostave rješenja. O žalbi odlučuje Ministarstvo pravosuđa i uprave u roku od osam dana od dana primitka uredne žalbe. Protiv rješenja Ministarstva pravosuđa i uprave možete pokrenuti upravni spor.

Besplatna pravna pomoć u prekograničnim sporovima

Prekogranični spor u smislu ZBPP-a je spor u kojem podnositelj zahtjeva za odobravanje besplatne pravne pomoći ima prebivalište ili boravište u državi članici Europske unije, a koja nije država članica u kojoj postupa sud, odnosno u kojoj treba izvršiti sudsku odluku.

Besplatna pravna pomoć u prekograničnom sporu odobrava se u građanskim i trgovačkim stvarima, postupcima mirenja, izvansudskim nagodbama, izvršenju javnih isprava i pravnom savjetovanju u tim postupcima, dok se odredbe o prekograničnom sporu ne primjenjuju u poreznim, carinskim i drugim upravnim postupcima.

Podnositelj zahtjeva koji ima prebivalište ili boravište u Republici Hrvatskoj, a koji traži besplatnu pravnu pomoć u prekograničnom sporu pred sudom druge države, članice Europske unije, zahtjev podnosi Gradskom uredu za opću upravu Grada Zagreba, odnosno upravnom tijelu županije prema mjestu svog prebivališta ili boravišta. Nadležno upravno tijelo zahtjev prosljeđuje Ministarstvu pravosuđa i uprave u roku od osam dana od primitka zahtjeva koji će ih proslijediti nadležnom tijelu države članice Europske unije u kojoj sud postupa ili u kojoj se zahtijeva izvršenje sudske odluke (tijelo za primanje) u roku od 15 dana od primitka zahtjeva.

Podnositelj zahtjeva koji ima prebivalište ili boravište u državi članici Europske unije, a koji traži besplatnu pravnu pomoć u prekograničnom sporu pred sudom u Republici Hrvatskoj, ostvaruje pravo na besplatnu pravnu pomoć u skladu s odredbama ZBPP-a. Podnositelj zahtjeva ili nadležno tijelo države članice u kojoj ima prebivalište ili boravište (tijelo za slanje), zahtjev za besplatnu pravnu pomoć u Republici Hrvatskoj podnosi Ministarstvu pravosuđa i uprave (tijelo za primanje).

Obrasci i priložene isprave moraju se dostaviti u prijevodu na hrvatski jezik, jer će u protivnom zahtjev biti odbačen.

Popis ovlaštenih udruga i pravnih klinika za pružanje primarne pravne pomoći možete pronaći u Registru pružatelja primarne pravne pomoći koji vodi Ministarstvo pravosuđa i uprave:

Ministarstvo pravosuđa i uprave ► Građani ► Besplatna pravna pomoć ► Registar pružatelja primarne pravne pomoći

